

PROLETAREC

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslavenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročniki: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Opisati po dopisovanju. Pri spremembah izdati je polje novega naznanila tudi STARI naziv.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workers' Publishing Company

Chicago, Illinois.

JOHN GRILIC, President;

JOHN PETRIĆ, Secretary;

ANTON PRISER, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

31

Vstajenje.

Vstal je... Od mrtvih je —

vstal....

Kdo???

Velik je stvarnik. Rodil se je v

dobi, ko se je človek zavedel, da

je človek. Ampak dasiravno se je

rodil stvarnik kot človek smatra-

lo se ga je človekom le v trenutku

njegovega rojstva — potem ne

več. Rodil se je z vsemi pravica-

mi vladarja čez vse kar je ustvaril

— ali vladar ni bil. Z njim vred se

je namreč porodila krivica in ta

ki je porazilo pravico, ki je živela

pred stvarnikom. Odslej je vla-

dala krivica in stvarnik je bil z

vsem svojim stvarstvom njen last-

nik....

Toda stvarnik je stvarjal. Na-

redil je motiko in plug in s tem

je razoral zemljo, v katero je vrge-

l zrna. Naredil je srp, požel žito in

izmanjeno zrnje je s trdim kame-

nom spremenil v moko, iz katere je

spekel kruh. Obdelal je nepregled-

na polja in jih posejal z žitom. Na-

redil je sekuro, posekal z njo drevo

in iz tega je zgradil hišo. Napra-

vil je bat, obdelal kamen in zgra-

dil palačo. Izumel je vreteno, spre-

del volno in iz te je naredil platno,

iz platna obleko. Ustvaril je vasi

in mesta, zgradil koče, palače,

gradove in temple. Zgradil je ce-

ste in vodovode. Stvarnik je šel

dalje. Pokoril si je paro in elektro-

ko. Naredil je stroje. Zgradil je

železnice in parobrod. Šel je pod

zemljo in kopal rudo in premog.

Stvarnik je ustvaril vse, kar vidi-

mo ustvarjenega in izpopolnjene-

ga, kar uživamo in rabimo. Ustva-

ril je vse — ali stvarnikovega ni

ni. Stvarjal je za krivčnike....

Stvarnik nima niti toliko svojega

— kamor bi položil svojo trudno

glavo....

Krivica je mati trpljenja in

muk. Velike so muke, ki jih ži-

te od nekaj trpi stvarnik. Takoj, ko

je skoval verige, že so ga uklenili

vanje. Na voljo krivčnikov je

spletel bič in s tem so ga prete-

pali do krvi. Sezidati je moral je-

čo in v njo so ga zaprli. Svojim

mučiteljem je naredil sulice in

meč, a oni so ga prebadali in mu

sekali zvezoje rane. Stesal si je

kriz in na tega so ga obesili.

Stvarnik je mučiteljem sezidal

krasne svetle palače, a sam je sta-

noval v ozki celici in spal na ka-

menitih tleh. Izdelal jim je sijajne

gizdave obleke, toda svoje telo

je zavit v borne cape. Njegovi ra-

belji so uživali slastna dragocena

jedila in pijače, plod njegove de-

plane so muke, ktere je trpel in

trpi stvarnik. Neštete in nepopis-

ne so njegove rane.... Nepresta-

no trpljenje in bolečine, bičanje,

tepenje in križanje je že v začetku

onesvetilo stvarnika. Padel je v

mrtvilo.... Umri ni — ampak v

nezavedi se je zgrudil pod noge

krivici, ki že ti tosočletja gazi po

njem....

Pravijo, da je že premagal trp-

ljenje in mrtvilo ter vstal....

Ni še vstal!!!

Stvarnik še spi. Tisoč in tisoč

letja že spi, a še se ni vzdramil.

Rabelji in farizeji še nadaljuje

svoje delo. Še ga tepejo in križa-

jo! Celi svet je mučilnica. Celi

svet je — gora Kalvarija! Križi

se neprestano vzdigujejo.... Križ

stoji v vsaki proletarska koči.

Križ je v vsaki tvornici, — v vsa-

kem rudokopu je krvavi, morilni

križ, na katerega razpenjajo stvar-

nika.... Diabolski klic tiranov:

križaj ga! križaj ga! — se nepre-

trgoma ponavlja vek za vekom,

stoletje za stoletjem, leto za letom.

Stvarnik še spi in trpi....

Vstajenje pride!

Stvarnik ni rojen, da bi v mu-

kah poginil. Krivica se tudi ni

porodila, da bi vse večne čase ob-

lastno sedela na tronu. Prišel bo

dan, ko se bo trpeti stvarnik za-

vedel. Mera njegovih muk bode

polna in on se bo zavedel svoje

orjaške moči.

Vstal bode iz mrtvila in vzel,

kar je njegovega.

Gorje vam takrat tirani, muči-

telji, farizeji, rabelji in krivični-

ki, ki ste ga križali in pili nje-

govo nedolžno kri! Gorje vam, ko

vstane preganjani, mučeni in kri-

žani stvarnik, stvarnik vseh do-

ber na zemlji — PROLETARI-

JAT!

Tako piše starokrajka klerikal-

na eunijca, Sirota "Domoljub"

Kaj vraga ga je dovedlo do tega,

da je vtaknil svoj ožindrani nos

med nas? Kaj ga brigajo naši so-

cialistični klubi? Najbrž mu je že

zmanjkalo gradiva, s katerim "fu-

tra" kranjske "Marijine device"

z "medajco" na vratu in straši

nevedno kmečko ljudstvo.

"Domoljub" naj obdrži svoj ri-

lee doma in naj brska po svojih

lastnih gnojiščih, kjer je še toli-

ko farske nesnage, da smrdi že do

Amerike. V naše plodnosno delo

in Ameriki se nima prav nič vti-

ti! — Razumete črni rimski žan-

darji v starem kraju?!

John Batič,

tajnik kluba "Bodočnost" štev. 5.

Brezposelnost, socialisti, "misjon"

in — barabe.

Waukegan, Ill. 12. apr. — Ce-

njeni naš list "Proletarec"! U-

pava, da bode tudi za najin do-

pis nekoliko prostora. Dalj časa

že prebirava ta delavski list, mno-

go dopisov najdeva v njem, le iz

našega klerikalnega Waukegana

ni duha ne sluha.

Kar se tiče dela, gre bolj poča-

si v tukajšnji židarni; dosti dela-

veev je brez dela. To priliko je po-

rabil tukajšnji župnik. Misli si je:

"Ljudstvo ima čas, post je tu-

di tukaj, dobro bi bilo torej če se

skliče takozvani — misijon." In

res. Prišel je nekdo v črni kiti in

se kregal s pametjo ves predzadnji

teden. Dejal je sam, da je Lju-

bijančan; še več — rekel je celo,

da je — ljubljanska baraba

(Živijo! — Op. uréd.). S tem i-

menom je tudi nazval, vse Ljub-

ljančane.

Premisli sedaj, dragi delavec,

bodisi Ljubljančan, ali kdorsibodi!

Ako ne plešeš tako, kakor ti ku-

tarji godejo, te pa z barabo naže-

mo. Vidiš, da te pita, delavec

moj, tisti, ktere rediš s svojimi

žulji. Ali boš trpel to, delavec

moj!

Nadalje je ta humbugar tako

navdušen opravljal svoj posel,

da se je moral spodtakniti tudi

nad socialisti. To so letele cveto-

če psovke na socialistične pred

tarja pa do vrat: brezverci, od-

padniki, sam h — iz njih govori!

itd. itd.

Tako, tako, gospodje! Socializ-

mu se s tako misijo — koristi, ne

pa škoduje. Ali veste to? Mar-

skiter delavec, ki je "baraba" v

vaših očeh, se bo pridružil socia-

listični stranki, ko bode videl vaš

očitni humbug.

Dragi tovariši delavci! Ne daj

se slepeti več; vrzi ta črni humbug

od sebe in se pridruži k razredno-

zavednim delavcem, ki se zbirajo

v socialistični stranki. V organi-

zaciji je moč, le tam si boš zbolj-

šal svoj delavski položaj, ne pa

če boš poslušal kutaste lenuhe,

ki živijo na stroške nezavednega

delavkega ljudstva. Čitajmo de-

lavake liste, ki so podučeni in ko-

ristni za nas delavce. In eden teh

je naš vrli "Proletarec", ki se

v resnici trudi za slovenske de-

lavce v Ameriki. S socialističnim

pozdravom

J. G. J. Ž., naročnika.

Poboljšani "Glas Svobode". G. So-

jar ga je djal na svoj "fair list."

Chicago, Ill., 13. apr. — Cenjeni

sodrug urednik! Prosim, dovolite

mi nekoliko prostora v našem

"Proletarcu."

V tekoči krizi imamo veliko ča-

sa, zato si tudi ogledamo razno-

vrstno časopisje. Pred nekaj dne-

vi mi je slučajno prišla v roke

neka mesečna "prat'ka", katero

izdaja naš prečastiti pastir ali

črednik ali kaj je že. Med dru-

gimi budalostmi, ki sem jih čital

v "prat'ki", naletel sem tudi na

nekaj izredno finega.

V "Glasilu slov župnije v Chi-

cagu," kakor se imenuje ta "prat'-

ka", omenja g. S. tudi list "Glas

Svobode, to je list, ki hoče po vsej

sili veljati za socialističnega. Kaj

pravi g. S.? Piše doslovno: ta

list (Gl. Sv.) se je že malo pobolj-

"Radnička Straža"

je edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sre-

do in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115

FISK ST. CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatim!

kršne pa ne bi za ves svet rad uče-

kal. Toda mnogo je še somišlje-

nikov in celo dobrih sodrugov, ki

se drže tega "poboljšane" li-

sta, ki jadra semintje, kakor piha

veter. No, kdor se hoče "pobolj-

šati", pa naj le čita list Glas Svo-

vode ali bolje "Glas Martinove-

ga žepa."

Mihael Kulovic.

Chikaški rojaki

pozor!

Jugoslav. Soc. Klub št. 1

Hrvatsko

